

Sygn. akt V KS 26/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Agnieszka Murzynowska

w sprawie **R. B.**

oskarżonego z art. 270 § 2 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 listopada 2020 r.,

skargi obrońcy oskarżonego na wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 15 lipca 2020 r., sygn. akt XVII Ka (...),

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w G.

z dnia 7 października 2019 r., sygn. akt II K (...) i przekazujący sprawę temu
Sądowi do ponownego rozpoznania,

**I. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania;**

**II. zarządza zwrot na rzecz oskarżonego wniesionej przez
niego opłaty od skargi.**

UZASADNIENIE

R. B. został oskarżony o to, że w dniu 17 kwietnia 2017 roku w miejscowości Z. w gminie S. użył blankietu w postaci czystej kartki, na której znajdował się podpis pracownika T. S. , do sporządzenia dokumentu stanowiącego rozwiązanie umowy o pracę, a następnie w dniu 27 kwietnia 2017 roku poświadczył nieprawdę w dokumencie w postaci świadectwa pracy wyżej wymienionego poprzez wskazanie w nim, że rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło na podstawie porozumienia stron, pomimo iż porozumienie takie nie zostało zawarte i podpisane przez poszkodowanego T. S. , tj. o czyn z art. 270 § 2 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 7 października 2019 r., w sprawie o sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w G. uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

W apelacji od całości opisanego orzeczenia, wywiedzionej na niekorzyść oskarżonego, prokurator zarzucił „obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, wyrażającą się naruszeniu przepisu art. 7 k.p.k., tj. naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów – taką dowolną ich ocenę, która sprzeczna jest z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego i zawodowego, efektem czego był błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na niewłaściwej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji niesłusznym uznaniu, iż działanie R. B. nie wyczerpało znamion zarzucanego mu przestępstwa, podczas gdy prawidłowa ocena przeprowadzonych dowodów na wniosek taki nie pozwala” i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2020 r., sygn. akt XVII Ka (...), Sąd Okręgowy w P. uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G..

Kasatoryjne orzeczenie Sądu odwoławczego zaskarżone zostało w całości skargą wniesioną przez obrońcę oskarżonego. Skarżący, powołując się na przepis art. 539a § 3 k.p.k. zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 zd. 2 in fine k.p.k. poprzez jego błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I

instancji pomimo braku ku temu przesłanek, a w szczególności poprzez nieprawidłowe przyjęcie, iż konieczne jest przeprowadzenie przewodu sądowego w całości oraz nieprawidłowe przyjęcie, iż konieczność odmiennej oceny dowodów uzasadnia uchylenie wyroku pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”. Powołując się na przytoczony zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k., skarga na wyrok sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W związku z tym, że podstawą wydania orzeczenia kasacyjnego nie były tzw. bezwzględne przyczyny uchylenia orzeczenia, skupić się należy na przesłankach uchylenia wyroku wskazanych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. Przepis ten stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W formularzowym uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego w rubryce 5.3.2.1 wskazano, że przyczyną uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, ponieważ „ujawnione uchybienia w ocenie stanu faktycznego i brak rozważań Sądu Rejonowego co do przypisania oskarżonemu czynu z art. 270 § 2 k.k. w zmienionej postaci sprawy uzasadnia powtórzenie przewodu sądowego w całości”. Warto przypomnieć, że Sąd Rejonowy uznał, iż ustalone zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona występku z art. 270 § 2 k.k. polegającego na użyciu blankietu wypełnionego niezgodnie z wolą podpisanego, jednak ta postać występku stanowi zupełnie odrębny czyn, popełniony w inny sposób i w innym czasie, niż zarzucany oskarżonemu, zatem przypisanie mu odpowiedzialności za ten czyn oznaczałoby wyjście poza granice aktu oskarżenia (strona 9 uzasadnienia). Identyfikując zasadniczy problem, przed którym stanął Sąd Okręgowy, w sekcji 3.1 uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazano, że

„Zagadnienie prawne jakie pojawiło się na gruncie rozpoznawanej sprawy oraz apelacji prokuratora sprowadza się do rozważenia czy Sąd I instancji był uprawniony do zmiany opisu czynu zarzucanego oskarżonemu bez wychodzenia poza granice zaskarżenia”. Odpowiadając twierdząco na przytoczone pytanie Sąd odwoławczy wskazał, że „Sąd Rejonowy winien był rozważyć sprawstwo oskarżonego z uwzględnieniem wskazanych wyżej modyfikacji, czego zaniechał”. Jednocześnie stwierdzono, że rozstrzygnięcie o uchyleniu zaskarżonego wyroku spowodowane było błędami „w gromadzeniu i ocenie materiału dowodowego, których dopuścił się Sąd I instancji”, które z kolei „spowodowały konieczność ponownego przeprowadzenia przewodu sądowego w całości. Stąd na obecnym etapie nie jest możliwe rozstrzygnięcie o winie i sprawstwie oskarżonego”.

Autor skargi trafnie zauważył, że konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, jako powód uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w rozumieniu art. 437 § 2 k.p.k., zachodzi wówczas, gdy orzekający w pierwszej instancji sąd naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19). Wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w istocie rzeczy nie wskazują na żadne nieprawidłowości związane z etapem gromadzenia materiału dowodowego i jego oceną pod względem logicznym. Rzecz sprowadza się przecież do tego, czy ustalony przez Sąd Rejonowy zespół zachowań oskarżonego pozwala na przypisanie mu odpowiedzialności za czyn z art. 270 § 2 k.k. bez wykraczania poza granice oskarżenia. Wyrażając stanowisko, że modyfikacja opisu czynu we wskazanym kierunku mieści się w granicach postawionego oskarżonemu zarzutu, Sąd odwoławczy nie nakazał uzupełnienia materiału dowodowego, nie wyraził także żadnych zastrzeżeń związanych z oceną poszczególnych dowodów, zatem z niezrozumiałych powodów uznał, że konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Na rzeczywisty powód uchylenia wyroku Sądu pierwszej

instancji mogą wskazywać te fragmenty uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w których wskazuje się, że:

- Sąd Rejonowy winien był rozważyć sprawstwo oskarżonego co do czynu z art. 270 § 2 k.k.,
- na obecnym etapie nie jest możliwe rozstrzygnięcie o winie i sprawstwie oskarżonego.

Sformułowania te mogą prowadzić do wniosku, iż Sąd Okręgowy uznał, że nie mógł skazać oskarżonego ze względu na zakaz wynikający z art. 454 k.p.k. Rzecz jednak w tym, że możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1 – 3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18). Wymagałoby to zatem stanowczego stwierdzenia przez Sąd Okręgowy, że zgromadzone dowody, ocenione w zgodzie z art. 7 k.p.k., prowadzą do przyjęcia, że oskarżony dopuścił się przestępstwa z art. 270 § 2 k.k. i należy go za ten czyn skazać, co wyklucza umorzenie, czy warunkowe umorzenie postępowania. Brak wywodów w tej mierze uniemożliwia jednak przyjęcie, że wyrok kasatoryjny został wydany z powodu reguły *ne peius*, a przywołanie konieczności powtórzenia przewodu w całości nastąpiło w wyniku pomyłki.

Kierując się powyższym należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W toku tego postępowania Sąd będzie zobowiązany do rzetelnego rozpoznania wniesionego środka odwoławczego.